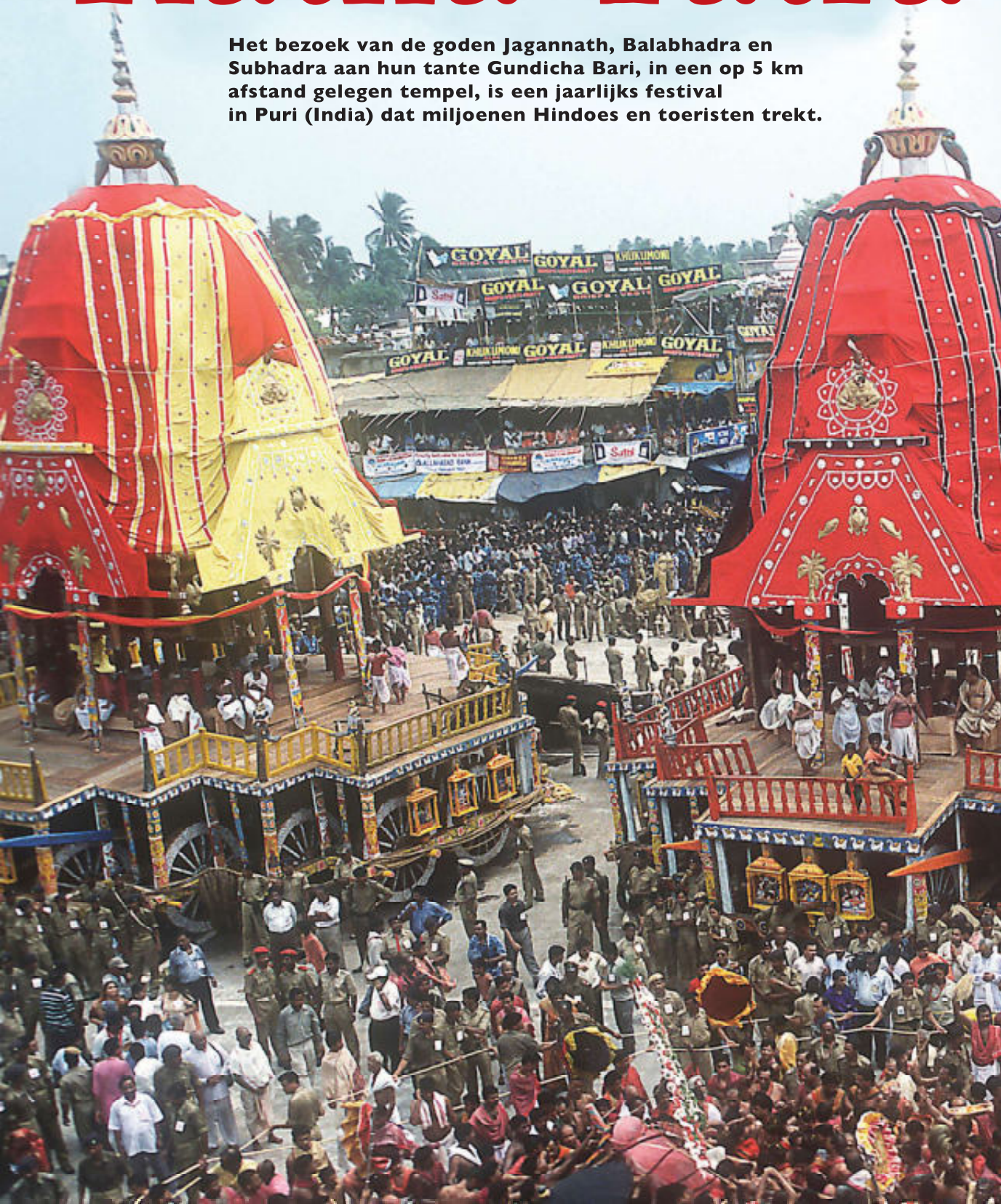

Ratha Yatra

Het bezoek van de goden Jagannath, Balabhadra en Subhadra aan hun tante Gundicha Bari, in een op 5 km afstand gelegen tempel, is een jaarlijks festival in Puri (India) dat miljoenen Hindoes en toeristen trekt.

het Festival van de Wagens

Ik jaar in juli, viert Puri, een stad in India, deelstaat Orissa, aan de Golf van Bengalen, haar grootste festi-

val, de Ratha Yatra, het festival van de wagens. De stad, ook bekend als Jagannath of Juggernaut, is een van de belangrijkste heilige plaatsen van de Hindoes.

De hoofdstraat van deze stad bestaat dan ook nagenoeg geheel uit heiligdommen met daartussen gelegen tuinen, parken en vijvers.

Binnen de muren van het indrukwekkende 12de eeuwse Jagannath tempelcomplex bevinden zich tempels van vele Indiase goden.

De hoofdtempel is gewijd aan Krishna, die er voornamelijk in de vorm van

*Beelden van Jagannath, zijn broer
Balabhadra en zijn zuster Subhadra
worden op torenhoge wagens gezet*

Jagannath (Sanskriet, betekent wereldheerser) wordt gehuldigd. Bij dit grote wagenfeest worden de houten beelden van drie goden: Jagannath, zijn broer Balabhadra en zijn zuster Subhadra uit de tempel gehaald en op torenhoge wagens gezet, die rijkelijk zijn versierd en gedrapeerd met kleurrijke stoffen. Ieder idool krijgt zijn eigen wagen. De wagens hebben zestien enorme houten wielen aan de zijkanten.

Zoals onze gids ons vertelt is het traditie dat de goden een bezoek gaan brengen aan het huis van hun tante, de Gundicha Bari genaamd, gelegen op vijf kilometer afstand.

Na een week keren zij dan weer op hun

wagens terug naar de tempel. Deze jaarlijkse reis van de tempel naar Gundicha Bari en weer terug trekt miljoenen pelgrims en tevens drommen toeristen.

Een spektakel van jewelste

Na een moeizaam proces om de zware houten idolen in de wagens te krijgen, worden de wagens vervolgens aan dikke touwen voortgetrokken door een zee van mensen, die geloven dat wanneer ze een ruk aan deze enorme touwen mogen geven in het aangezicht van de goden, dit hen zal bevrijden van de wedergeboorte en hen een plaats in de hemel biedt. Iedereen probeert dan ook even het touw aan te raken, wat tot hysterische taferelen leidt. Als de wagens eenmaal in beweging zijn, kunnen ze ook niet direct stoppen en de enorme wielen denderen maar voort. Hierdoor is het in het verleden wel voorgekomen, dat er pelgrims onder de wielen werden verpletterd. Geheel ten onrechte werd dit gezien als een daad van pure hysterie om zich devoot voor de wielen te werpen. Nu zijn er voorzorgsmaatregelen getroffen: er zit een rem op de enorme wielen en politieagenten lopen met stokken voor de wagens uit om de weg vrij te maken. Dit gebeurt niet al te zachtzinnig en er vallen soms rake klappen.

Vorbereidingen

Al tussen maart en april beginnen de voorbereidingen voor de Ratha Yatra. Men begint met het verzamelen van hout om de wagens te bouwen. De timmerlieden die zich bezighouden met het vervaardigen van de wagens doen dit werk al generaties lang. Elk jaar worden de wagens helemaal opnieuw gemaakt, zelfs de houten wielen van wel twee meter doorsnee. Volgens onze gids gaan er nu in de regering stemmen op om de wagens niet meer te vernietigen, maar de structuur te behouden voor het volgende jaar om kosten en tijd te besparen. Dit levert echter verhitte discussies op met de priesters, die menen dat dit een aan-

Foto's: De goden worden naar hun wagen gedragen onder luid gejuich van het publiek.

tasting is van het gehele ritueel. Vernietiging en opbouw moeten elkaar opvolgen. Terwijl de wagens worden gemaakt, verrichten Brahmin priesters (red.: Brahmin is de kaste van de Brahmanen, de hoogste kaste van het hindoeïsme) in de tempel allerlei rituele handelingen, waaronder het geven van een melkbad aan de goden. Daarna worden de houten afbeeldingen van de goden voorzien van een nieuwe verflaag.

Kortom maandenlang zijn ze bezig met de voorbereidingen voor deze ene dag.

Ratha Yatra

Al dagen voor het festival arriveren busladingen vol pelgrims vanuit alle uithoeken van India.

Ook uit het buitenland komen talloze toeristen speciaal naar dit festival. Hotels en guesthouses barsten uit hun voegen om iedereen onderdak te bieden en velen van hen verblijven dan ook bij gebrek aan een onderkomen op het strand.

Ook wij, Xaveer Dirks en ik, gaan mee met de stroom om dit mee te maken.

We logeren in een hotel buiten Puri en

.....

*Drommen pelgrims, met hun hele
hebben en houden op hun hoofd,
bevolken de overvolle straten*

.....

de dag van het festival komen we met moeite de stad in. Drommen pelgrims met hun hebben en houden op het hoofd bevolken de straten.

Ordebewakers en vrijwilligers in blauw uniform proberen de massa te leiden. Rondom de wagens staat een cordon van politieagenten. Overal op de balkons

Foto boven: Lord Jaganath wordt door tientallen sterke mannen naar zijn plaats in de wagen gedragen, terwijl de uitzinnige menigte de dragers begeleidt met hymnen en gejuich.

Foto onder: Musici en priesters begeleiden de tocht van de goden naar hun wagens.

en de daken staan mensen. Er is een speciale tribune voor pers en politici, die streng wordt bewaakt. Een dergelijk evenement is een geschikte gelegenheid voor aanslagen. Er zijn daarom speciale legerenheden ingezet om de Ratha Yatra vreedzaam en veilig te laten verlopen.

Concentratie

De temperatuur is in de ochtend al 35 graden en zal in de loop van de dag tot 45 graden stijgen. Binnen in de tempel worden de laatste rituelen verricht door de Brahmin priesters. Als ze klaar zijn dragen ze het gezag over aan de *daitapattis*, dat zijn de niet-Brahmin dienaren die het festival verder beheren. Zij halen de idolen in de tempel van hun zetels en dragen ze naar de wagens.

Vanuit de tempel komen eerst de musici en dansers, die voor de stoet uitlopen. De spanning stijgt met de minuut.

Met cimbalen en trommels wordt dan eindelijk de komst aangekondigd van het eerste idool Balabhadra. De dansers bewegen zich gracieus tussen de musici, zijn zwaar opgemaakt en dragen kleurrijke kostuums en juwelen.

Hoog op de schouders van wel twintig stevige mannen torent het beeld van Balabhadra en baant zich een weg door de menigte. De muziek zwelt aan, de massa klappt en zingt en volgt met spanning de tocht van het idool naar de wagen. Uren duurt de strijd om het zware, onhanteerbare houten beeld op de wagen te krijgen. Dit herhaalt zich tot drie keer aan toe. Desondanks is de concentratie volledig en iedereen doet mee op zijn manier. Ondertussen stijgt de temperatuur. De massa staat dicht opeengepakt. Vrijwilligers lopen met brandspuiten en houden de menigte nat. Zakjes water worden het publiek in gegooid en ondertussen passeert een constante stroom mensen, die kokosnoten, bloemen en zoetigheden aan de priesters op de wagens offeren.

Hier en daar valt er iemand flauw, die dan boven de massa wordt weggedragen en we horen dat er een jongen, die op het dak van de tempel was geklommen om alles goed te kunnen zien, er vanaf is gevallen en het niet heeft overleefd. In

In het museum van Puri hangt een afbeelding van de met pracht en praal omgeven viering van het Rath Yatra

festival uit vervlogen jaren.

deze massale aangelegenheid blijft dat gelukkig het enige dodelijke slachtoffer. Dit was in het verleden wel anders.

Belangrijkste moment

Wanneer de twee eerste idolen op hun wagen zijn gezet, volgt dan eindelijk het belangrijkste moment: Lord Jagannath wordt naar zijn wagen gedragen. De menigte raakt buiten zinnen. Er worden hymnes gezongen en iedereen roept en schreeuwt als het idool plotseling te zwaar is geworden en naar beneden dreigt te vallen. De dragers kunnen het bijna niet meer aan. Tot bloedens toe proberen ze het beeld weer omhoog te krijgen en het in de wagen te zetten. Volgens onze gids speelt Lord Jagannath een spel en is de hele operatie een test voor de devotie van de dragers.

Ondertussen probeert de menigte Jagannath met gezang te overreden om verder te gaan. Ze beloven hem suikergoed en andere heerlijkheden. Deze persoonlijke benadering van de goden is typerend voor het Hindoeïsme; dat ervoer ik ook in andere tempels in het zuiden van

De Maharadja van Puri sprenkelt water op de aarde en veegt de grond aan met een gouden bezem

India. Goden worden gebaad, gevoed, verzorgd en toegesproken alsof het mensen zijn. Het is voor ons als nuchtere, niet magisch denkende westerlingen een merkwaardig schouwspel om te zien hoe ze dit allemaal zo bloedserius nemen.

Onvermoeibare menigte

Inmiddels loopt het al tegen de avond. Politici zitten knikkebollend op hun tribune te wachten op hun publieke optreden.

Bij ons op de perstribune slaat de vermoeidheid toe. De hitte is ondragelijk. We krijgen eten en flessen water aangereikt uit de massa. Ook worden we regelmatig natgespoten, waardoor de

tv-mensen in paniek raken, vanwege de apparatuur. Er staan wel acht verschillende camera's. In heel India kijkt iedereen naar dit spektakel.

Wie echter niet moe wordt is de menigte. Tot kilometers ver staan ze dicht op elkaar gepakt en willen geen minuut missen van het gebeuren. Een aaneenschakeling van zang en geklap ondersteunt de dragers in hun strijd.

Een gouden bezem

Eindelijk staat ook het laatste beeld op zijn wagen. Er wordt gejuicht en gehuild. De dragers zijn totaal uitgeput, maar Lord Jagannath zit op zijn troon. Dan komt er plotseling vanuit de menigte een olifant met daarachter de Maharadja van Puri in een draagstoel. Hij stapt uit bij de wagens en sprenkelt water op de grond. Dan veegt hij de grond aan met een gouden bezem. Dit wordt beschouwd als een les in nederigheid en is bedoeld om te laten zien dat zelfs de Maharadja een dienaar is van de goden.

Als hij weer teruggaat naar zijn paleis, bereikt het geluid opnieuw een hoogtepunt wanneer een signaal wordt gegeven om te beginnen met het voorttrekken van de wagens. De politici zijn inmiddels naar de wagens gekomen. Zij trekken voor het oog van de hele natie symbolisch aan de touwen.

Dan, met luid gejuich en kreten als *Jai Jagannath*, beginnen eerst de ingewijden en daarna het publiek aan de touwen te trekken en de enorme wagens komen in beweging, eerst langzaam, dan sneller, gaan ze op weg naar hun tante.

De uitzinnigheid kent geen grenzen.

arigter@xs4all.nl

Foto boven: Enkele tempels van het uit de 12e eeuw stammende Jagannath tempel-complex in Puri.

Foto onder: De maharadja op weg naar de wagens, waar hij met een gouden bezem de weg schoonveegt voordat de tocht kan beginnen.

